

PROGRAM AZ
ÁLDOZATOKÉRT
ÉS A TETTESEKÉRT

Tettekkel az eredményes társadalmi beilleszkedésért

– a TETT-program eredményei –

TETT – program az áldozatokért és a tettesekért

A fogvatartottak többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje
TÁMOP 5.6.3-12/1-2012-0001 kódszámú kiemelt projekt.

A konzorcium vezetője a Belügyminisztérium

A megvalósításban részt vevő konzorciumi partnerek:
– Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
– Nemzetgazdasági Minisztérium

A megítélt támogatás összege: **2,977 milliárd forint**

A megvalósítás ideje: **2012. december 01-től 2015. október 31-ig**

A megvalósítás helye: **Magyarország valamennyi büntetés-végrehajtási intézete**

BELÜGYMINISZTERIUM

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Kiadó: Belügyminisztérium
Nyomdai előkészítés: Duna-Mix Kft.
Nyomda: CREW Nyomdaipari Szolgáltató Kft.
2015.
Fotók: BvOP Archívum

Előzmény

A TÁMOP-5.6.2-10/1-2010-0001 azonosítószámú „A társadalmi kohéziót erősítő bűnmegelőzési és reintegrációs programok módszertani megalapozása” című kiemelt projektet a konzorciumi partnerek 2010. április 16. és 2012. november 30. között valósították meg. „Az elítéltek többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje” alprojekt kilenc megye tizenegy büntetés-végrehajtási intézetében valósult meg. A programba 2503 fogvatartottat vontunk be, közülük 685 fő végezte el sikeresen a készségfejlesztést és 308 fő szerzett szakmát.

A programba az előzetesen tervezett létszám helyett közel háromszor annyi fogvatartottat sikerült bevonni, folyamatos volt a programba történő jelentkezés, a büntetés-végrehajtási intézetek részéről is pozitív volt a projekt megítélése. Az aktivitás kiemelkedő volt, az elért eredmények alapján megállapítható, hogy a program sikeres volt. A megvalósítás során nehézségként jelentkezett, hogy a fogvatartottakat más bv. intézetbe szállították át, ahol a projekt nem volt elérhető, így a velük folytatott munka félbeszakadt.

Mindezek miatt felmerült az igény egy országosan elérhető reintegrációs program megvalósítására.

A projekt rövid bemutatása

Célunk

A projekt célja az ország minden büntetés-végrehajtási intézetében a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetést töltő elítéltek, az előzetes letartóztatás alatt állók, valamint a kényszergyógykezeltek társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése, és az elkövetők bűnismétlési kockázatának csökkentése érdekében reintegrációs program megvalósítása. A program fókuszált egyrészt a célcsoport fejlesztésére (személyiség- és kompetenciafejlesztő, valamint képzési és utógondozási programokon keresztül), másrészt a modell befogadására alkalmas környezet megteremtésére, a célcsoporttal dolgozó szakemberek felkészítését célozta.

Országosan egységes, akár a teljes fogvatartotti populáció által igénybe vehető, több szervezet összehangolt együttműködésén alapuló, a reintegrációt segítő szolgáltatási rendszer kialakítását tűztük ki célul, amely egyénileg differenciált fejlesztésekre ad lehetőséget, hozzájárulva ezzel a bűnismétlés és a társadalmi kirekesztődés mértékének csökkentéséhez.

A kiemelt projekt célcsoportja

1. szabadságvesztés büntetésüket töltő és előzetes letartóztatás alatt álló fogvatartottak, kényszergyógykezeltek,
2. reintegrációs tevékenységet megvalósító szakemberek, önkéntesek, sorsártssegítők,
3. a fogvatartottak és szabadultak családtagjai, illetve az adott helyi közösség.

Mit nyújtottunk?

szolgáltatások fogvatartottaknak

1. Fogvatartottak tájékoztatása, toborzása,
2. a fogvatartottak gyakorlati felkészítése (személyiség-, készség- és képességfejlesztés),
3. a fogvatartottak szakképzése,
4. a) kivezető szakasz-szabadulásra felkészítés: intenzív utógondozás, munkaerő-piaci tanácsadás,
4. b) szabadulás utáni utógondozás.

A toborzás és a tájékoztatás során a fogvatartottak megismerték a projekt szolgáltatásait. A programba belépő ügyfelek a reintegrációs tanácsadóval és az utógondozó koordinátorral közösen térképezték fel, hogy milyen a jelenlegi helyzetük, szabadulást követően honnan indul újra az életük. A szükségletfelmérés függvényében közösen határozták meg, hogy a fogvatartottnak mit kell tennie a sikeres visszailleszkedés érdekében, és ehhez a szakemberek milyen segítséget tudnak nyújtani.

A program második szakaszában a fogvatartottak – a közösen kiválasztott – készség- és képesség-fejlesztő (kommunikációs, agressziókezelő, konfliktuskezelő, önismereti, életvezetési) tréningeken és kompetencia-fejlesztő csoportfoglalkozásokon vehettek részt. A főként előzetes letartóztatás végrehajtó megyei börtönök esetében 60 óra (2*30 óra), a jogerősen elítéltek fogva tartását végző ún. letöltő házak esetében pedig 90 óra (3*30 óra) időtartamban.

A harmadik szakaszban piacképes *szakmákat* (konyhai kisegítő, szobafestő, mezőgazdasági munkás, asztalosipari szerelő) tanulhattak, bizonyítványt szerezhettek az elítéltek.

A szabaduláshoz közeledve a fogvatartottak megtanulták, hogyan keressenek munkát a szabadulásukat követően, arra is felkészültek, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, hogy munkahelyüket megtarthassák. Segítséget kaptak ahhoz, hogy a szabadulást közvetlenül követő időszakban a beilleszkedéshez szükséges alapvető feltételek (pl.: iratok, lakhatás) rendelkezésre álljanak, és megerősödjön a támogató/családi környezet. A visszailleszkedést önkéntes mentorok is segítették.

A fogvatartottaknak nyújtott szolgáltatási csomag kialakításban alapvető célunk volt, hogy minél több embernek adjuk meg a belépés lehetőségét a programba, és az egyén szükségleteinek, illetve a változtatásra irányuló motivációja függvényében kapjon lehetőséget a készségfejlesztésben, szakmaképzésben való részvételre. Ha a készségfejlesztésbe és szakmaképzésbe való belépés nem volt lehetséges, akkor a kivezető szakaszban a szabadulásra való felkészítést vehették igénybe, valamint szabadulás után hat hónapig az utógondozás szolgáltatásaiban vehettek részt.

A programot a börtönökben háromfős stábok valósították meg a bv. intézet szakmai támogatásával:

- reintegrációs tanácsadói referens: a Nemzetgazdasági Minisztérium munkatársa, a sikeres munkaerő-piaci reintegráció érdekében biztosított egyéni tanácsadásokat és csoportos foglalkozásokat,
- utógondozó koordinátor: a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának munkatársa, a társadalmi beilleszkedést elősegítő szolgáltatásokat nyújtott egyéni és csoportos formában,
- büntetés-végrehajtási intézeti projektfelelős: a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának munkatársa, feladata a másik két szakmai megvalósító munkáját a büntetés-végrehajtási intézet napi működésébe beilleszteni.

HUMÁNSZOLGÁLTATÁSOK

Eredmények 2015. augusztus 31-ig

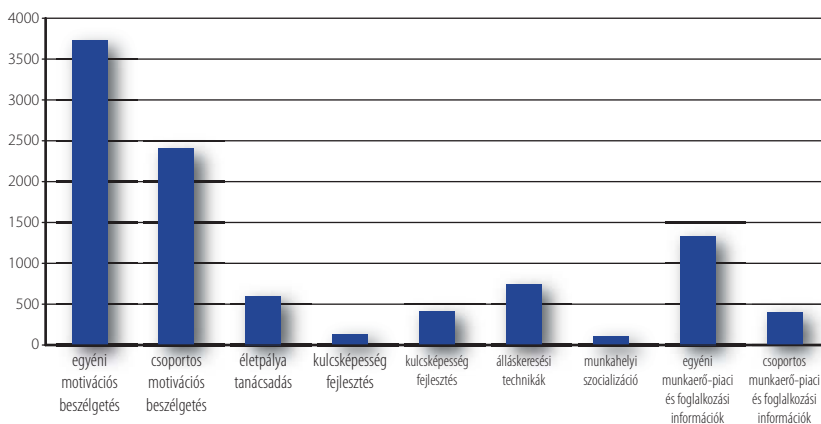
Szabadulás előtt

Programban részt vevő fogvatartottak	Fő
bevtak	5771
egyéni fejlesztési terv készült	5430
tréninget befejezte	2187
képzésen részt vett	1007
bizonyítványt kapott	982
összehangolt humánszolgáltatás (társadalmi és munkaerő-piaci reintegráció)	2341

Reintegrációs tanácsadói referensek által biztosított szolgáltatások

Az egyéni és csoportos foglalkozásokon az egyéni igényeknek megfelelő információt és támogatást nyújtottak a munka- és pályaválasztás területén. Segítették a pályatervezési döntések meghozatalát, illetve az álláskeresési ismeretek és a munkaerő-piaci helyzetre vonatkozó információk révén a szabadulást követő munkavállalást. Heti egy napot a területileg illetékes járási hivatal foglalkoztatási osztályán dolgozva a szabadultak igényei alapján segítettek az álláskeresésben.

Munkaerő-piaci szolgáltatásban részesülők száma

Motivációs beszélgetés (egyéni, csoportos):

Célja a fogvatartottak a gyakorlati felkészítése alatti motiváció fenntartása. A tanácsadók rendszeres motivációs foglalkozásokat tartanak egyéni és csoportos motivációs beszélgetések formájában.

Életpálya tanácsadás (egyéni):

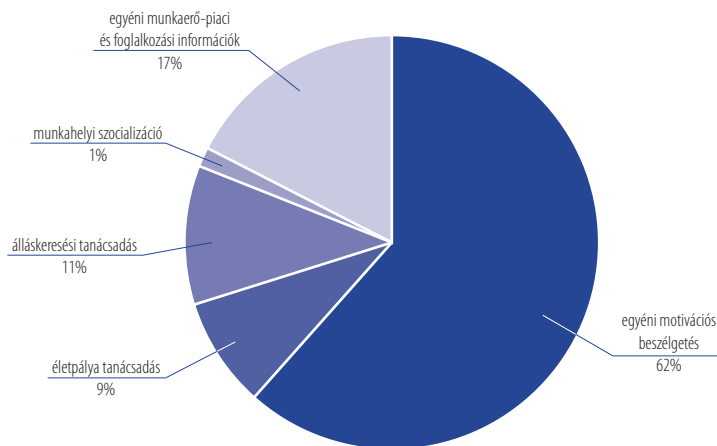
Olyan komplex folyamat/szolgáltatás, amely az egyéni kompetenciák figyelembe vételével segíti az egyént az életkor-specifikus pályaválasztási, pályamódosítással összefüggő, pályakorrekciós elakadások kezelésében, valamint a kapcsolódó problémákra való megoldás megtalálásában.

Álláskeresésre való felkészítés, kompetenciafejlesztés:

Azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése, amelyek a szabadulást követő sikeres munkavállalást biztosítják. Ezek szükségesek ahhoz, hogy a képesek legyenek a rendszeres és megbízható munkavégzésre, illetve egy adott munkahelyen beilleszkedni.

1. **Kulcsképeség fejlesztés:** azoknak a szakmákhoz nem kapcsolódó képességek felismerésének elősegítése és fejlesztésére vonatkozó ismeretek elsajátítása, amelyek révén az egyén a munka világába sikeresebben léphet be.
2. **Álláskeresési technikák oktatása:** strukturált csoportfoglalkozás, melynek célja az álláskeresésben eredményesen használható legfontosabb álláskeresési technikák elsajátítása.
3. **Álláskeresési tanácsadás:** egyéni tanácsadás azoknak az ügyfeleknek a részére, akik munkát akarnak vállalni, de nem rendelkeznek az álláskereséshez szükséges ismeretekkel, gyakorlattal.
4. **Munkahelyi szocializáció:** a szolgáltatás célja, hogy az ügyfél a tanácsadó segítségével megismerje a munkahelyen történő viselkedés szabályait, valamint hogy adott munkakör esetében ismerje a munkafolyamatokat.
5. **Munkaerő-piaci és foglalkozási információk nyújtása:** célja a munkaerő-piaci részvétel növeléséhez, a foglalkoztatás bővítéséhez, az inaktivitás csökkentéséhez és a munkaerő-piaci és szociális biztonság megteremtéséhez kapcsolódó ellátásokról és szolgáltatásokról a célcsoport megfelelő, teljes körű és naprakész tájékoztatást kapjon.

Egyéni munkaerő-piaci humánszolgáltatások aránya

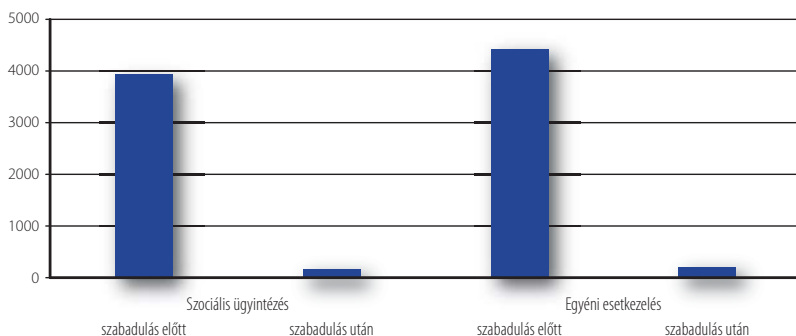

Utógondozó koordinátorok szolgáltatásai

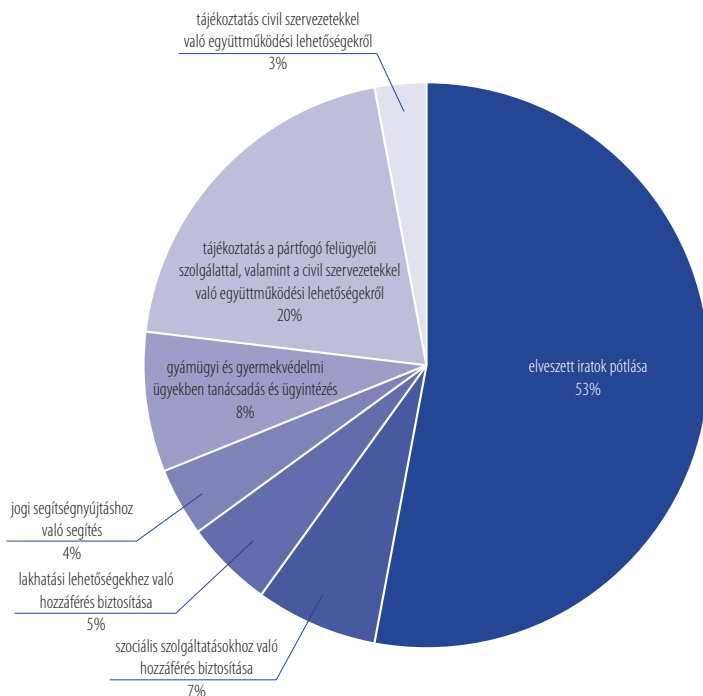
Az utógondozó koordinátorok által nyújtott humánszolgáltatások két csoportra oszlanak: a szociális ügyintézés és az egyéni esetkezelés/komplex segítségnyújtás kategóriákra.

Utógondozói szolgáltatásban részesülők száma

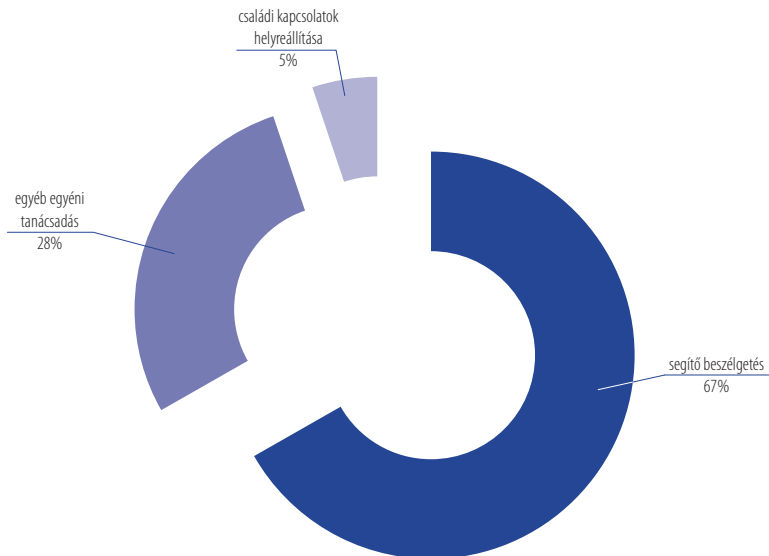
A szociális ügyintézés csoportjába tartoztak az elveszett iratok pótlása, szociális és lakhatási lehetőségekhez való hozzáférés biztosítása, jogi segítségnyújtáshoz való segítség, gyámügyi és gyermekvédelmi ügyekben tanácsadás és ügyintézés, tájékoztatás a pártfogó felügyelői szolgálattal, valamint a civil szervezetekkel való együttműködési lehetőségekről.

Szociális ügyintézés keretein belül nyújtott szolgáltatások aránya szabadulás előtt

Az egyéni esetkezelés/komplex segítségnyújtás csoportjából igényelhetők az ügyfelek a családi kapcsolatok helyreállítását, resztoratív programban való részvételt, segítő beszélgetést, önkéntes és sorstárssegítő igénybevételét, valamint egyéb egyéni tanácsadáson vehettek részt. Ebben a kategóriában hangsúlyos volt a szabadulásra való felkészítés.

Egyéni esetkezelés / komplex segítségnyújtás szolgáltatás aránya szabadulás előtt

Csoportos foglalkozások:

Az utógondozó koordinátorok által vezetett csoportok a következő nyolc típusba rendeződnek:

- Önismereti
- Kommunikáció és viselkedés-korrekción
- Értékrend-korrekción
- Pénz- és erőforrás-gazdálkodás
- Művészeti és kreatív
- Egyéb készség- és képesség-fejlesztő
- Resztoratív csoport
- Hozzá tartozói csoport

Önkéntesek bevonása

Főként a családdal nem rendelkező fogvatartottak esetében fontos, hogy a szabadulás utáni időszakban rendelkezzenek – a hivatásos segítőkön túl is – támogató személyekkel, ennek érdekében a program megvalósításába önkénteseket vontunk be. 57 fő önkéntessel kötöttünk szerződést, közülük 49 fő vett részt képzésen, ők a csoportos foglalkozásokon működtek közre.

Szabadulás után

2015. augusztus 31-ig összesen 608 alkalommal nyújtottak szabadulás után szolgáltatást az utógondozó koordinátorok. Jellemzően lakhatás, iratbeszerzés, gyámügyi-gyermekvédelmi kérdések, szociális támogatások/segélyezés és jogi problémák területén jelentkeznek a megoldandó helyzetek.

Jóvátételi programok

A jóvátétel célja a kár szimbolikus helyreállítása a helyi közösség részére. A fogvatartottak nem a közvetlenül érintett sértetti körnek nyújtják a jóvátételt, nem az okozott kárt állítják helyre, hanem „szolgáltatot” tesznek a társadalomnak.

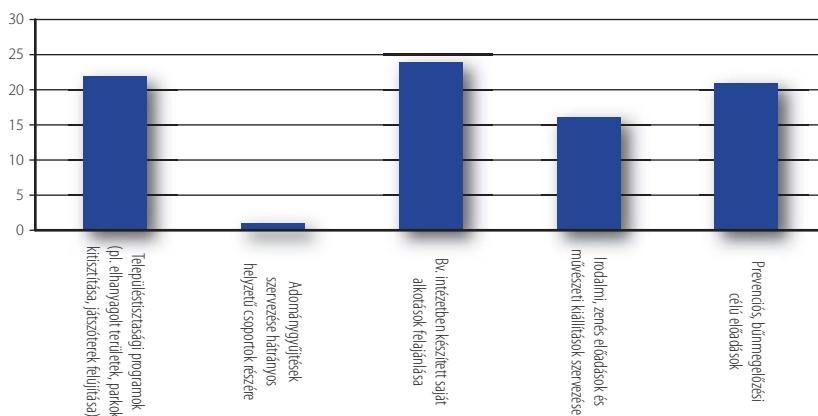
A jóvátételi programok célja egyfelől a fogvatartottak felelősségvállalásának elősegítése, tudatosságuk növelése és a bűncselekmény okozásával való szembenézés. A helyi közösség számára történő szimbolikus jóvátétel során megjelenik és erősödik az elköteleződés a közösségi értékekhez, érdekekhez, amely elősegíti a bűnmegelőzési hatást.

További cél a helyi közösség érzékenyítése, a jóvátétel elfogadásával a társadalmi visszailleszkedés elősegítése.

A szimbolikus jóvátétel értelmezése a fogvatartottak társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációs projektjében:

- szimbolikus (nem materiális) jóvátétellel kapcsolódik össze a büntetés,
- a szimbolikus jóvátétel nem helyreállító eljárás alkalmazásának eredménye,
- nem a sértett, hanem a közösség (a közösség egy meghatározott csoportja) javára történik,
- az elkövető vállalja a jóvátételt,
- a jóvátétel nincs közvetlenül összefüggésben a bűncselekménnyel.

Jóvátételi programok száma

Összefogás a helyi szakemberekkel a szabadultakért

Területi műhelymunka 58 alkalommal valósult meg, ahol az azokon résztvevő szociális szakemberek, illetve a civil szervezetek, az egyházak képviselőivel hatékonyabb együttműködés alakult ki. A megyei műhelymunkákon több mint 300 szervezet képviselői voltak jelen országsszerte, akikkel jelenleg is napi kapcsolatban vannak a fogvatartottak és az utógondozók.

Elsősorban a Területi műhelymunkák résztvevői körére építve együttműködést fejlesztő tréningeket tartottunk az ország mind a 19 megyéjében, átlagosan 15-15 fő részvételével. A tréning céljai: a sikeres reintegráció integrált megközelítésének szükségességének tudatosítása; egymás munkájának alapos ismerete; az együttműködés konkrét tartalmának kidolgozása – melyik intézmény milyen feladatot lát el a hálózatban; a jelen nem lévő, de a célok szempontjából kihagyhatatlan intézmények meghatározása, bevonásuk lehetőségeinek kidolgozása, az együttműködő intézmények fenntartható és folyamatos együttműködési feltételeinek kidolgozása.

Kutatás

A projektértékelő kutatás keretében a TÁMOP-5.6.3 kiemelt projekt megvalósításának, rövid távú eredményeinek, hatásainak értékelése, valamint a TÁMOP-5.6.2 kiemelt projekt keretében szolgáltatást igénybe vevő fogvatartottak utánkövetése valósult meg. A kutatás célja a TÁMOP-5.6.3. országos projekt tekintetében annak vizsgálata, hogy mennyire sikerül a terveknek megfelelően megvalósítani az egyes tevékenységeket, milyen nem várt problémákkal kell a megvalósítás során szembenézni, illetve melyek a rövidtávon is megmutatkozó hatások, eredmények és mennyire elégedettek a fejlesztésekkel az elért célcsoportok. Hasonló kutatás már lezajlott a jelen projekt előzményének tekinthető TÁMOP-5.6.2. projekt vonatkozásában. A programok, szolgáltatások társadalompolitikai szempontból legfontosabb eredményei, hatásai azonban csak hosszú távon jelentkeznek. A TÁMOP-5.6.3. projekt keretében lehetőség nyílt egy olyan vizsgálat megtervezésére és lebonyolítására, amelynek során a TÁMOP-5.6.2. projekt utánkövetése valósul meg.

A TETT programról minden információt megtalál a www.tettprogram.hu weboldalon vagy keresse a TETT program oldalát a Facebook-on:

[facebook.com/TETT-Program](https://www.facebook.com/TETT-Program)

További információk:
www.bv.gov.hu/tamop

